

**Kaitseministri määruse „Kaitseministri 13. novembri 2019. a määruse
nr 23 „Riigikaitse valdkonna toetamise tingimused ja kord“ muutmise“
eelno
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Kaitseministri määrus „Kaitseministri 13. novembri 2019. a määruse nr 23 „Riigikaitse valdkonna toetamise tingimused ja kord“ muutmise“ kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel. Eelnõuga muudetakse kaitseministri määrust „Kaitseministri 13. novembri 2019. a määruse nr 23 „Riigikaitse valdkonna toetamise tingimused ja kord“ (edaspidi *määrus*), et toetuse taotlusi saaks esitada ja menetleda e-keskkonnas. Kavandatava muudatuse peamine eesmärk on lihtsustada riigikaitsevaldkonnas toetuste taotluste esitamist ja menetlemist. Konkursside korraldamine e-keskkonna kaudu lihtsustab oluliselt toetuse taotlejate jaoks taotluse esitamist ja Kaitseministeeriumi (edaspidi *ministeerium*) jaoks toetuste menetlemist, sest see koondab kogu menetlusinfo ühte keskkonda.

Alates 13. novembrist 2019.a kehtivas määruses on dokumentide edastamise viis reguleerimata. Seega võivad taotleja ja menetleja dokumente vahetada endale sobival viisil, sealhulgas näiteks tavaposti või e-posti teel või tuua käsikirjalise taotluse füüsiliselt ministeeriumisse. See on aga töömahukas ja soodustab eksimusi, näiteks ei pruugi e-kirjad inimlikel või tehnilistel põhjustel õigeaks ajaks kohale jõuda. Eelnõuga kavandatav muudatus võimaldab viia taotluste esitamise, menetlemise ja hilisema aruandluse üle Kultuuriministeeriumi välja töötatud Toetuste Menetlemise Infosüsteemi (edaspidi *e-keskkond*). Nimetatud e-keskkond hõlmab konkursi korras riigikaitsevaldkonna toetuste esitamiseks ja menetlemiseks vajalikke etappe alates toetuse taotluse sisestamisest taotleja poolt kuni aruande kinnitamiseni.

Kehtiva regulatsiooni kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada toetuse andmise täpsemad eesmärgid käskkirjaga. Kuna toetuse andmise täpsemad eesmärgid on määruses reguleeritud ning toodud ka konkursitingimustes, puudub vajadus nende kehtestamiseks eraldi käskkirjaga. Muudatusega vähendatakse ministeeriumi töökoormust, sest eesmärkide muutumise korral ei pea valdkonna eest vastutav minister uusi eesmäärke käskkirjaga kehtestama, vaid toetuse andmise eesmärk reguleeritakse konkursitingimustes.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kaitseministeeriumi õigusosakonna nõunik Katrin Soom (katrin.soom@kaitseministeerium.ee). Eelnõu normitehnilise ekspertiisi on teinud Kaitseministeeriumi õigusosakonna õigusloome nõunik Marion Saarna-Kukk (Marion.Saarna-Kukk@kaitseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud eesti keele toimetaja Piret Tamme (piret@luisa.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusplaani ega mõne muu menetluses oleva eelnõuga.

Eelnõu koostamisel ei ole tehtud uuringuid ega analüüse.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu § 1 punkt 1. Määruse § 3 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks. Kehtiva regulatsiooni kohaselt võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada toetuse andmise täpsemad eesmärgid käskkirjaga. Tegevustoetuse andmise üldine eesmärk on reguleeritud määruse § 3 lõikes 1, projektitoetuse andmise üldine eesmärk on reguleeritud määruse § 3 lõikes 2 ning määruse § 3 lõike 3 kohaselt peavad toetuse andmise tulemusel paranema valdkonna arenguvõimalused ja mõju ühiskonnas. Avaliku konkursi korral saab selle konkursi konkreetsema eesmärgi määrata kindlaks konkursitingimustes. Kuna toetuse andmise täpsemad eesmärgid on määratavad kindlaks konkursitingimustes, ei ole vaja neid ministri käskkirjaga eraldi kehtestada.

Muudatusega vähendatakse ministeeriumi töökoormust, sest konkursi eesmärkide muutumise korral ei pea valdkonna eest vastutav minister uusi eesmäärke käskkirjaga kehtestama, vaid toetuse andmise eesmärk reguleeritakse konkursitingimustes.

Kõik Kaitseministeeriumi antavad toetused peavad olema kooskõlas ministeeriumi strateegiliste eesmärkidega.

Eelnõu § 1 punkt 2. Määruse § 4 lõike 2 sõnastatust muudetakse seoses määruse § 3 lõike 4 kehtetuks tunnistamisega (vt punkti 1). Taotlejale võib toetust anda ministeeriumi kantsleri (edaspidi *kantsler*) otsusel erandkorras ka ilma konkurssi välja kuulutamata. Selle otsuse tegemine peab olema põhjendatud erandlike valdkonna arenguvõimaluste ja ühiskondliku mõjuga, mida toetuste konkursside väljakuulutamisel ei saanud ette näha, või on tegemist kaitsevaldkonnas täiesti uudse lahendusega. Sellisel juhul esitab taotleja Kaitseministeeriumile taotluse projekti rahastamiseks. Kui taotlus on ministeeriumisse jõudnud, menetletakse seda edasi määruses sätestatud korra kohaselt, sh hinnatakse, kas projekti realiseerimine on vajalik ministeeriumi strateegiliste eesmärkide seadmiseks ning avaliku konkursi korraldamata jätmine ei too kaasa ebavõrset kohtlemist. Samuti tuleb hinnata, kas projekti on võimalik koheselt ja täies ulatuses ellu viia, et saavutada oodatud mõju Kaitseministeeriumi strateegilistele eesmärkidele.

Eelnõu § 1 punkt 3. Määruse § 5 lõike 2 punktist 4 ja § 6 lõike 2 punktist 4 jäetakse välja toetuse taotluse esitamise aadress, sest pärast määruse muutmist hakatakse toetuse taotlusi esitada e-keskkonnas. Taotlusvooru avamise teates märgitakse e-keskkond, kus taotlemine ja kogu taotluse menetlus toimub. Ministeerium ei soovi pakkuda alternatiivset võimalust esitada taotlusi posti, e-posti ega kantslele kaudu, sest kui osa taotlusi esitatakse e-keskkonnas ja osa muul viisil, suureneb menetlejate töökoormus – muul viisil esitatud taotlused tuleb sisestada e-keskkonda ja samuti on oht, et taotlused võivad muude kirjade hulgas märkamata jääda.

Kehtiva määruse järgi saavad toetuse taotlejad toetuse taotlemiseks dokumente esitada ning taotluse menetlejal on õigus dokumente küsida ja edastada enda valitud viisil, sealhulgas tavaposti või e-posti teel või tuua käsikirjaline taotlus füüsiliselt ministeeriumisse. Toetuse taotlejate suure hulga tõttu tekitab kehtiv menetlusviis olulist haldus- ja töökoormust ning suurendab eksimuste võimalust, näiteks võib mõni e-kiri jääda märkamata või sattuda rämpsposti. Samuti tuleb kogu taotlustega kaasnev kirjavahetus registreerida ministeeriumi dokumendihaldussüsteemis. Seetõttu suureneb voorude avamisel ministeeriumi dokumendihalduri ja taotlusi menetleva teenistuja töökoormus märgatavalt.

Et toetuste menetlemine oleks tõhus ja kiire, on riiklike toetuste menetlemisel erinevates asutustes üle mindud elektroonilistele keskkondadele, nagu e-PRIA, e-kulka jms. E-keskkond on märkimisväärselt lihtsustanud taotlejatel taotluse esitamist ning menetlejal taotluste läbivaatamist, kinnitamist, aruandlust ja muid kaasnevaid toiminguid, sealhulgas lisateabe küsimist. E-keskkonna kasutuselevõtt vähendab tunduvalt saabunud taotluste (posti, e-posti ja muul viisil) menetlemisel toetuse menetleja aega ja dokumendihaldussüsteemi töökoormust.

Eelnõu § 1 punkt 4. Määruse § 5 lõiget 2 täiendatakse punktiga 6, millega sätestatakse ministeeriumile kohustus viidata rahastamise teates veebiaadressile, kus toimub taotluste esitamine (e-keskkond). Muudatusega luuakse võimalus menetleda toetuse andmist e-keskkonna kaudu. Muudatus on vajalik, et vähendada menetlejate töökoormust ja vältida võimalikke vigu seoses menetlejate vahetusega. Kõik toetuste taotlemise dokumendid, sealhulgas taotlusega seotud kirjavahetus, otsused ja muu, on e-keskkonnas ning see lihtsustab hiljem ka aruannete kontrolli. E-keskkond võimaldab lisada järgmiseks aastaks automaatse kontrolli, et kõik vajalikud varasemad aruanded on korrektselt esitatud.

Eelnõu § 1 punkt 5. Määruse § 5 lõike 3 punktist 4 ja § 6 lõike 3 punktist 7 jäetakse välja sõnad „ja vormile“, kuna taotlusi menetletakse kavandavate muudatuste kohaselt e-keskkonnas muutmatu vormi abil. Seega vormi nõude vajadus puudub.

Eelnõu § 1 punkt 6. Määruse § 6 lõiget 2 täiendatakse punktiga 7, millega sätestatakse ministeeriumile kohustus viidata rahastamise teates veebiaadressile, kus toimub taotluste esitamine (e-keskkond). Muudatuse põhjendus on esitatud eelnõu punktis 5.

Eelnõu § 1 punkt 7. Määruse § 6 lõike 3 punkti 2 täiendusega muudetakse ministeeriumi kohustust esitada projektitoetuse konkursitingimustes taotletava toetuse maksimaalne suurus. See tingimus ei ole vajalik, kuna ministeerium saab määruse alusel taotletavat toetust rahuldada ka osaliselt. Samuti võib sellise tingimuse seadmine seada ebavajalikud piirid projekti elluviimiseks taotletava toetuse summale.

Eelnõu § 1 punkt 8. Määrust täiendatakse §-ga 8¹, milles sätestatakse toetuse taotluse esitamise nõuded, kuna kavandavate muudatuste kohaselt menetletakse taotlusi edaspidi e-keskkonnas. Kõik taotlusvooru dokumendid, sealhulgas taotlusega seotud kirjavahetus, otsused ja muu, on e-keskkonnas ning see lihtsustab hiljem ka aruannete kontrolli. E-keskkond võimaldab lisada järgmiseks aastaks automaatse kontrolli, et kõik vajalikud varasemad aruanded on korrektselt esitatud.

Taotlus tuleb esitada ministeeriumi teavitatud tähtjaks. Kõiki ühe taotlusvooru taotlusi menetletakse samal ajal. Tähtjaks esitatud taotlus peab olema esitatud ettenähtud viisil koos nõutud dokumentidega. Taotlemine toimub toetuse andja toetuse taotlemise e-keskkonnas. Kui taotluse esitamisel esineb e-keskkonnas tehniline viga, mille tõttu ei saa taotlust tähtjaks esitada, loetakse taotlus siiski tähtpäevaks esitatuks, kui see saadetakse toetuse andjale vea kõrvaldamisele järgneval tööpäeval. Tehniline viga selle sätte tähenduses on viga, mille tehniline tugi on konkreetses e-keskkonnas tuvastanud.

Kui e-keskkonnas esineb tehniline viga või tõrge pikema aja jooksul ja see takistab taotlejatel toetuse taotluste esitamist, võib ministeerium taotlusvooru tingimustes anda taotlejatele võimaluse erandkorras esitada taotlus e-kirja teel.

Eelnõu § 1 punkt 9. Määruse § 11 lõiget 2 muudetakse selliselt, et otsus taotluse kohta tehakse taotlejale teatavaks e-keskkonnas. Üldsõnaline säte võimaldab e-keskkonnas teha teatavaks kõik otsused, mida ministeerium taotluse kohta teeb. Otsus võib olla taotluse täielik või osaline

rahuldamine või rahuldamata jätmine. Silmas on peetud ka otsuseid, mida on võimalik teha pärast taotluse rahuldamist, kui otsus vaadatakse üle ja taotlus ei kuuluks enam esialgsel kujul rahuldamisele.

Eelnõu § 1 punkt 10. Määruse § 15 lõiget 1 täiendatakse selliselt, et toetuse taotlejaga üldjuhul ei sõlmita lepingut, kuna toetuse menetlus korraldatakse avatud taotlusvooru kaudu e-keskkonnas ning kõik konkursi tingimused on esitatud konkursitingimustes. Lepingu sõlmimise vajadus säilib aga erandkorras antavate toetuste korral.

Eelnõu § 1 punkt 11. Kehtiva määruse § 15 lõikes 2 on sätestatud, et taotluse kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse tegemise korral sõlmitakse leping 30 kalendripäeva jooksul pärast kõrvaltingimuse nõuetekohast täitmist. Nii nagu § 15 lõikes 1, on ka lõikes 2 asjakohane täiendada sätet, et lepingu mittetähtaegne sõlmimine võib olla aluseks taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamisele. Lepingu mittetähtaegne sõlmimine ei pruugi aga alati automaatselt tähendada taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamist. Otsuse teeb Kaitseministeeriumi esindaja olenevalt konkreetsest olukorrast. Näiteks kui lepingut ei allkirjastata toetuse saaja tegevusetuse tõttu, võib taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamine olla põhjendatud.

Eelnõu § 1 punkt 12. Ministeerium planeerib tegevus- ja projektitoetusi kooskõlas ministeeriumi valitsemisala arengukavaga, mis koostatakse ette neljaks (4) aastaks, mistõttu ei ole viie (5) aasta pikkune periood asjakohane.

Eelnõu § 1 punkt 13. Määruse §-s 18 sätestatakse toetuse maksmise tingimused. Toetus makstakse toetuse saajale välja üldjuhul ühes osas 20 kalendripäeva jooksul pärast otsuse teatavaks tegemist e-keskkonnas või lepingu sõlmimist.

Kui on kokku lepitud vahearuande esitamise nõue, siis makstakse toetus toetuse saajale üldjuhul (ehk kui ei ole kokku lepitud teist väljamaksmise korda) nii, et esimene osa makstakse 20 kalendripäeva jooksul pärast otsuse teatavaks tegemist e-keskkonnas või lepingu sõlmimist ning ülejäänud osad 20 kalendripäeva jooksul pärast vahearuande kinnitamist. Seejuures on oluline tähele panna, et vahearuande esitamise tähtaeg lepitakse samuti poolte vahel kokku.

Juhul, kui pooled ei ole vahearuande esitamises kokku leppinud ning ei ole ka muud kokkulepet toetuse väljamaksmiseks, makstakse toetus toetuse saajale ühes osas välja 20 kalendripäeva jooksul pärast otsuse teatavaks tegemist e-keskkonnas või lepingu sõlmimist. Seega võib lepingus või konkursitingimustes kokku leppida toetuse väljamaksmise ka teisiti. Näiteks olukorras, kus taotlejal ei ole võimalik omavahenditest projekti etteulatuvalt finantseerida, võib väljamakse teha ühes osas ettemaksena määruses sätestatust erineva tähtaja jooksul.

Eelnõu § 1 punkt 14. Määruse § 19 lõike 2 täiendusega antakse ministeeriumile võimalus sätestada vahearuande esitamise kohustus ja tähtajad konkursitingimustes. Täiendus on vajalik, kuna konkursi korraldamisel e-keskkonnas sätestatakse konkursi kõik tingimused, õigused ja kohustused konkursitingimustes.

Eelnõu § 1 punkt 15. Määruse §-s 21 on sätestatud toetuse tagasinõudmise alused. Konkursi korraldamisel e-keskkonnas sätestatakse konkursitingimustes pooltele kohalduvad tingimused. Seega tuleb määrust täiendada selliselt, et kui ilmneb, et toetuse saaja on eiranud, rikkunud või täitmata jätnud ka konkursitingimustes sätestatud nõudeid ja kohustusi ning eiramine, rikkumine või täitmata jätmine on kaasa toonud rahalise mõju, saab Kaitseministeerium vähendada toetust protsentuaalselt olenevalt eiramise, rikkumise või täitmata jätmise raskusest.

Eelnõu § 1 punkt 16. Määruse § 24 lõike 2 punktis 1 on sätestatud toetuse saaja kohustused.

Toetuse saaja on kohustatud lisaks kehtivas määruses sätestatud nõuetele kasutama toetust ka konkursi tingimustes sätestatu järgi.

Eelnõu § 1 punkt 17. Määruse § 25 lõike 1 punkti 1 täiendatakse selliselt, et Kaitseministeeriumile antakse õigus kontrollida toetuse kasutamise vastavust ka konkursitingimustele.

Eelnõu § 1 punkt 18. täiendatakse määrust rakendussättega. Rakendussätte kohaselt kohaldatakse enne 2025. aasta 15. oktoobrit esitatud taotluste, toetuste kasutamise ning nende aruandluse ja kontrolli suhtes määruse enne 2025. aasta 15. oktoobrit kehtinud redaktsiooni.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määruse jõustumisaeg 15. oktoober 2025.a.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrusel ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määrusel ei ole sotsiaalsed, sealhulgas demograafilist mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, mõju majandusele, mõju elu- ja looduskeskkonnale ega mõju regionaalarengule.

Eelnõuga nähakse ette võimalus, et toetuse taotlusi saaks esitada ja menetleda e-keskkonnas. Kavandatava muudatuse peamine eesmärk on lihtsustada riigikaitsevaldkonnas toetuste taotluste esitamist ja menetlemist. Konkursside korraldamine e-keskkonna kaudu lihtsustab oluliselt toetuse taotlejate jaoks taotluse esitamist ja Kaitseministeeriumi jaoks toetuste menetlemist, sest see koondab kogu menetlusinfo ühte keskkonda. Seega väheneb nii isikute halduskoormus kui ka Kaitseministeeriumi töökoormus.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega võetakse kasutusele toetuste menetlemise infosüsteem, mis toob Kaitseministeeriumile kaasa infosüsteemi kasutustasu suuruses umbes 10 000 eurot aastas. Kasutustasu on planeeritud Kaitseministeeriumi eelarves.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 15. oktoobril 2025. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile.